

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Avgvstini Valerii, Veronensis Episcopi, De Rhetorica
Ecclesiastica Libri III. Perqvam Ervditi**

Valiero, Agostino

Coloniae, 1582

Quòd parcè & rarò Ecclesiasticus orator laudat eos, qui viuu[n]t; & vndè
laudis argumenta ducantur. Cap. XXI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69050](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69050)

mini, illustrior portio gregis Christi. Perseuerantia, est nobilissima Christianorum virtus, summi regis filia, constantia nutrix, soror patientia, interioris pacis custos, sine qua in caelestem patriam nemo ingreditur. Elementum autem omnium Christianarum virtutum est humilitas, sine qua nemo in Christiana philosophia potest proficere. Humilitas, est quadam inclinatio mentis coram Deo: est ars cognoscendi & spernendi semetipsum & res humanas, & inanem gloriolam fugiendi, alios sibi praeferendi, & fidelissima sapientiae ministra: non enim potest quis dici sapiens, nisi sit humilis. hanc virtutem sequitur magnanimitas Christiana, quae in remittendis iniurijs, atque etiam fugiendis honoribus est posita. Perspicuum est autem, omnes actiones, quae ex his virtutibus proficiuntur, esse laudandas; quae ex contrarijs, vituperandas: sed ea magis laudantur, quae nos Deo magis coniungunt, eiq; nos similes faciunt: vt opera charitatis & misericordiae: item quae gloriam Dei magis augent, vt Martyrium, & similia.

Quod parcè & rarè Ecclesiasticus orator laudat eos, qui viuunt; & vndè laudis argumenta ducantur.

Cap. XXI.

VIVENTES Ecclesiasticus orator per rarè laudat, aut quia ignoratur, laudè ne, an vituperatiõe quis dignus sit: cum nemo possit affirmare aliquem Deo esse gratum: aut quia, dum viuimus, & domesticis & acerbis inimicis oppugnamur, & incertus est pugnae exitus: aut cauet hoc maximè, nè dulce venenum exhibens
viuen-

viuentibus, noceat, & turpem adulationis notam subeat.
 In funere laudat. Sanctissimorum hominum extant ora-
 tiones, cum Platonis Menexeno, cum Periclis illa oratio-
 ne, qua legitur apud Thucydidem, atque etiam cum Iso-
 cratis illa in laudem Euagoræ conferenda; & præsertim
 sanctissimi illius viri, quem nobis Theologum eloquentis-
 simum, & Demosthenem Christianū licet appellare, Gre-
 gorij Nazianzeni: leguntur aliqua huius generis in lau-
 dem Athanasii, Basilij Magni, et aliorum: ex quibus col-
 ligitur, laudum genera ex tribus potissimum temporibus
 sumi posse. Quorum primum quidem est illud, quod eius,
 quem laudamus, ortum præcessit: alterum, quo ille vixit;
 tertium, quod mortem est consecutū. primo autem tem-
 pore consideratur patria, parentes, maiores, quorum aut
 nobilitati respondere, aut obscuritati lucem asserre, pul-
 chrum est: huc pertinent etiam oracula, & responsa di-
 uina, à quibus laudari possunt, Isaac, Iacob, Ioannes
 Baptista, multique alij viri sanctissimi, quos parentes
 assiduis precibus à Deo impetrauerunt: & de quibus, an-
 tequam nascerentur, multa præclara prædicta fuerunt.
 Beatus Gregorius Nazianzenus elegantissimè Basilium
 laudat, à patria illis verbis: Cùm permulta nobis laudum
 argumenta, quod ad patrem attinet, ex paterno latere
 pontus suppeditet: & quidem nequaquam minora priscis
 oraculis, quibus historicorū & poëtarum pleni sunt libri:
 tum etiam multa subministrat patrium solū hoc meum,
 dignitate illustris Cappadocia, non minùs virorum sobo-
 le præstans, quàm equorum. Altero tempore conside-
 rantur virtutes, quibus præditus fuit: doctrina, munera,
 vel publica, vel priuata illis commissa, res gesta, familia-
 ritates,

ritates, amicitia, & in primis ea, quæ quis in vltimo huius vitæ actu egerit: vbi loco à consentaneis vti poterit orator, & ostendere eum, qui laudatur, digna patria sua, digna maioribus suis, digna educatione, rebus antè gestis, fecisse, & omni tempore virtutum exempla dedisse: non vt ea ratione inanem gloriolam aucuparetur, sed vt Dei gloriam, quantum in se esset, auget, & sathana tyrannidi se opponeret: quibus in rebus exponendum est imprimis, quid supra expectationem hominum ab eo videatur factum. Maximè autem ad laudem pertinet, cum quis aut solus, aut cum paucis, aut primus aliquid præclare gesserit: qua de re Saluator noster maximè laudari debet, cui soli præstantissimum illud I E S V nomen, quod est super omne nomen, & in quo omne genu flectitur, caelestium, terrestrium, & infernorum, cõuenit: qui solus ex Virgine natus est, solus propria virtute resurrexit, nunquam moriturus. item B. Virgo Maria, quod sola filium Dei genuerit, quod sola ante partum, in partu, & post partum virgo extiterit: quod sola plena gratia, mater misericordiae, regina cali, domina angelorum appelletur. S. etiã Ioannes Euangelista, cui soli concessum est, vt Christus eum dilectum appellaret, & super eius pectus in cœna recumberet: dulcissima illa verba audiret: Fili, eccè mater tua. Non potest reperiri homo, de quo dici possit: hic solus huius virtutis præbuit exemplum, cū omniũ virtutum exēplar præbuerit Christus homo et Deus. Pauci fecere q̄ Stephanus, qui orauit pro ijs, à quibus lapidabatur. pauci, relictis imperijs, in monasteria se abdiderunt, vt superioribus annis fecit Carolus V. maximus impator. pauci, immò paucissimi, Pontificatui cesserunt, vt fecit

Caë-

Cælestinus, à quo Cælestinorum monachi nomen habuerunt. qua de re, & si à nonnullis, metientibus omnia huius vitæ cōmodis & splendoribus, non sit laudatus, tamen eius animi celsitudo est laudanda: quandoquidem ea, quæ tan toperè cæteri admirantur, hic vir eximius, desiderio æternæ gloriæ, contempserit: & propriæ saluti consulens, parère potius, quod tutius est, quàm imperare maluerit. atque is meritò, ob alias eximias virtutes, sanctæ Ecclesiæ iudicio, inter sanctos est relatus. Tertio loco considerantur honores, post mortem tributi, dolor, luctus, squallor: quem locū præclarissimè tractat sanctus Gregorius Nazianzenus, Basilium laudans. Efferebatur, inquit, vir sanctus, sanctorum manibus elatus, atque omnes operantur dabant, partim vt simbriam arriperent, partim vt umbram, vt feretrum, quo sanctus portabatur, vel solum tangere. quid enim illo corpore sanctius, aut preciosius? & paulò post: Plena erāt fora, porticus hominum illum prosequentium, præeuntium, sequentium: multa millia hominum omnis generis & ætatis, ante eum diem incognita, psalmodiæ luctu impediabantur, ac vincebantur: patientia doloris magnitudine frangebatur; certabant nostri cum cæteris, cum Ethnicis, cum Iudæis, cum Aduenis, atque vicissim nobiscum, vtrius vberiores lachrymæ vberiore utilitatem afferrent. Comparationibus etiam vsi sunt sancti homines ad laudandū; vt idem fecit Gregorius Basilium laudans, qui patribus vtriusq; testamenti, Ioanni etiam Baptistæ et Apostolis, eum eleganter admodum comparat. Locum illum, quem proposuit Aristoteles, à vicinitate vitiorum et virtutum, tanquàm inutilem & perniciosum Ecclesiasticis oratoribus, reijcimus:

nam

nā cum nihil à Christiana religione sit alienius, quàm
mētiri: qui meticulosum diceret cautum; callidum, pru-
dentem; furiosum, apertum: stupidum, mansuetum; is
non Christianus orator, sed sathana potius minister, &
seductor esset dicendus. Magnum etiam momentum in-
esse idem grauiſſimus philosophus scripsit, vbi quisq; lau-
detur, quòd nobis nō magni faciendum putamus: vbiquē
enim & apud omnes ea tantum laudamus, quæ cum pie-
tate coniuncta sunt, vt orbis Christianus vna ciuitas esse
videatur.

Quòd Ecclesiastici oratoris amplificatio sit
multum diuersa ab amplificatione, qua vñ
sunt huius seculi oratores.

Cap. XXII.

CV M omnis laus, quæ ab Ecclesiastico oratore san-
ctis viris tribuitur, huc potissimum spectet, vt audi-
tores ad eorum imitationem impellantur: oratoris officium
erit, sapè in hoc Demonstratiuo genere amplificationes
adhibere, non eam ob causam, quam Isocrates professus
est; qui ad oratorem dicebat pertinere, parua extollere, et
magna efficere minima dicendo; sed vt res cognoscatur
esse tanti momenti, quanti est re vera: quod nihil est a-
liud, quàm homines ad sinceritatem iudicij reuocare.
Amplificationes autem dicuntur, cum argumenta ipsa
tum verbis, tum rebus ad auditores magis afficiendos, di-
latantur, quæ ex eisdem locis, vndè etiā laudationes ipsæ,
sumi possunt. Est pulchra illa amplificatio B. Bernardi
ad Eugeniū Pontificem, ab ipsius Pontificis persona sum-
pta; Tu es sacerdos magnus, & Pōrifex summus: tu prin-
ceps